

DOI: <https://doi.org/10.18524/2519-2523.2022.17.270210>
УДК 94(477.5)-058.232.6 «19»

INSTRUMENTALIZATION OF THE IMAGE OF THE UKRAINIAN COSSACKS AMONG THE AMERICAN UKRAINIAN DIASPORA DURING THE USA ANTI- COMMUNIST WAR IN VIETNAM IN THE 1960s - 1970s

Oleksandr Muzychko

PhD (History), Associate Professor
Odesa I. I. Mechnikov National
University
2, Dvoryanska Str., Odesa,
65082, Ukraine

ORCID:

<https://orcid.org/0000-0002-8019-2254>

E-mail: sandro06@ukr.net

Citation: Muzychko, O. (2022). Instrumentalization of the image of the Ukrainian Cossacks among the american ukrainian diaspora during the USA anti-communist war in Vietnam in the 1960s - 1970s. *Chornomors'ka mynuyshyna: notes of the Department of the history of Cossacks in the South of Ukraine* / V.A. Smolij, ed. Odesa, vol. 17, pp. 103-109.

Submitted: 24. 11. 2022

Annotation

The purpose of this article is to study the instrumentalization of the image of the Ukrainian Cossacks among the Ukrainian diaspora of the United States in relation to the events of the Vietnam War in the 1960s and 1970s. Two aspects were the subject of attention: the use of the image of Cossacks in the activities of Ukrainians who fought in the US army and the promotion of this image in the reflection of representatives of the Ukrainian diaspora. Consequently, the US war against the communist threat in Vietnam was perceived by the Ukrainian diaspora in the US as a continuation of the age-old struggle against Russia. It is natural that Ukrainians, soldiers of the US army, were perceived in particular as bearers of Cossack traditions. Naturally, the emphasis was placed on the anti-Russian pages of the Cossacks' activities. Modern cosmopolitan historiography often gives the concept of "instrumentation of history" a completely negative connotation. We cannot agree with this. History has always been, is and will be a part of the social and ideological process. The use of the image of Cossacks among Ukrainians in the United States during the Vietnam War had a positive effect on the integration of Ukrainians into the public space of the United States and the actualization of Ukrainian traditions. "Plast" and its magazine "Yunak" became the most important cementing link in the actualization of Cossack traditions. In general, on the example of the war in Vietnam, we can see how modern turning events affect our attitude to assessments of the past. Once slandered by neo-Marxists and other leftists of all shades as "unfair interference in sovereign affairs", now, against the background of Russian aggression, which continues precisely the traditions of the left, Chekist forces, special operations of Lenin-Stalin-Brezhnev, interest in this war is growing precisely as an experience struggle with currently relevant threats, the lost chance to prevent them. Of course, at the same time, there is a reassessment of the participation of ethnic Ukrainians in these events from something shy to heroic, which contains a significant educational potential for modern defenders of Ukraine. This had a positive effect on increasing the self-esteem of the still-living veterans of this war of Ukrainian origin, their due respect, and the involvement of some of them (P. Sodo) as experts in Ukraine's latest anti-Russian war.

Key words: Ukrainian diaspora, anti-communism, US anti-communist war in Vietnam, Ukrainian Cossacks, Cossack idea.

ІНСТРУМЕНТАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗУ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ ПІД ЧАС АНТИКОМУНІСТИЧНОЇ ВІЙНИ США У В'ЄТНАМІ У 1960-х – 1970-х РОКАХ

Олександр Музичко

Доктор історичних наук, доцент
Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова

Вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082,
Україна

ORCID:

<https://orcid.org/0000-0002-8019-2254>

E-mail: sandro06@ukr.net

Цитування: Музичко О. Інструменталізація образу українського козацтва серед американської української діаспори під час антикомуністичної війни США у В'єтнамі у 1960-х – 1970-х роках. *Чорноморська минувшина*: записки Відділу історії козацтва на півдні України: зб. наук. праць/ за ред. В. А. Смоля. Одеса : ФОП Бондаренко М., 2022. Вип. 17. С. 103-109.

Отримано: 24.11.2022

Анотація

Метою цієї статті є дослідження інструменталізації образу українського козацтва серед української діаспори США щодо подій В'єтнамської війни у 1960-х – 1970-х роках. Предметом уваги були два аспекти: використання образу козацтва у діяльності українців, що воювали у складі армії США та пропаганда цього образу у рефлексії представників української діаспори. Використання образу козацтва серед українців США під час війни у В'єтнамі мало позитивне значення для інтеграції українців у громадський простір США, актуалізації українських традицій. Найважливішою цementsуючою ланкою у процесі актуалізації козацьких традицій став «Пласт» та його часопис «Юнак».

Ключові слова: українська діаспора, антикомунізм, антикомуністична війна США у В'єтнамі, українське козацтво, козацька ідея.

В умовах відбиття Україною російської агресії у черговій російсько-українській війні суттєво збільшилась кількість української еміграції, фактично вже можна говорити про її нову «хвилю». Це явище сприяє інтенсифікації досліджень в галузі діаспорознавства, порівняльних студій щодо різних «хвиль» еміграції, накопичення нових фактів та виявлення нових аспектів у вже вивчених темах.

У післявоєнний період провідна позиція в українській діаспорі належала США та Канаді. Кількісне зростання супроводжувалося й якісним – формуванням нових осередків збереження ідентичності, товариств, видань тощо. За слухним спостереженням М. Куропаса, «Оскільки кожна хвиля української еміграції лишала «інакшу» Україну і приїздила до «інакшої» Америки, кожна хвиля по-іншому ставилась до минулого і України, і української іміграції в Америці, тут зустрічала інші труднощі і висувала інші пріоритети. Проте, незважаючи на різні підходи до справи, виявилася певна послідовність і кожна нова генерація імігрантів використовувала досягнення своїх попередників» [4, с. 16].

Передусім така спадкоємність виявилася у константному прагненні багатьох українців не лише зберігати свою ідентичність, але й активно посилино робити внесок у справу боротьби з окупантським комуністичним режимом в Україні та зі світовим злом комунізму.

Війни були одним з найбільш помітних чинників що не лише формував нові «хвилі» еміграції та сприяли заснуванню українських діаспорних центрів, але й впливали на життєвий ритм вже усталених на той час діаспор. Однією з таких подій була В'єтнамська війна. На жаль, дедалі більша загроза марксистської псевдофілософії, що попри діяльність героїчного великого Д. Маккарті розповзлася Америкою у другій половині ХХ ст. і досягла патологічних форм нині, сприяла викривленому розумінню цієї видатної події в антикомуністичному русі. Слід пошкодувати про те, що у сучасній Україні про що

позитивну подію відомо переважно крізь призму прокомуністичних та загалом лівацьких середовищ. Більш позитивним фактом було видання українського перекладу бестселера книги спогадів «Ми були солдатами – ми були молодими», попит на яку зріс за цей рік, бо книга має певні паралелі з сучасністю [10]. Слід сподіватися, що книга серед іншого буде сприяти актуалізації питання про те, до яких наслідків призводить непослідовна політика щодо подолання зла – комунізму та лівацтва. Бо якщо б тоді американці проявили значно більшу твердість та послідовність, то сьогодні б вже могло не бути загрози рашизму. Дуже важливий урок В'єтнамської війни – як не піддатися на маніпуляції та провокації лівацьких, прокомуністичних (проросійських) сил, що як відомо, на той момент відіграли свою руйнівну роль для катастрофічного рішення про фактичну капітуляцію США у війні, що сприяло посиленню СРСР та Китаю у регіоні, наслідки чого ми відчуваємо зараз.

Метою цієї статті є висвітлення одного з численних аспектів великої теми В'єтнамської війни – використання козацьких традицій у формуванні позиції української діаспори щодо В'єтнамської війни та участі у війні. Джерельною базою статті є публікації на сторінках діаспорних видань, зокрема, часопису «Українське козацтво». Використано також дотичні матеріали преси.

Історіографічну базу нашої статті складають нечисленні публікації як зарубіжних українських вчених, так і громадян України про участь українців у В'єтнамській війні [15; 16]. Ці публікації сприяли встановленню кола постатей, що брали участь у війні, деяких особливостей їх біографій. Щоправда, про справжній просопографічний аналіз твердити передчасно. Для нашої теми важливими є згадки про елементи козацьких традицій на війні. Проте, можна зробити однозначний висновок, що тема, що сформульована нами у назві та меті статті ще не досліджувалася і навіть не артикулювалася.

Незважаючи на ідейні хитання американського суспільства, більш права за поглядами українська американська діаспора зайняла чітку позицію щодо В'єтнамської війни. Найбільш повно ця позиція проявилася у діяльності Антибільшовицького блоку народів під керівництвом Я. Стецька. Зокрема, делегати АБН брали участь у конференції у Сайгоні, де висловилися за продовження В'єтнамської війни як протистояння світовому комунізму [1]. Цю тезу яскраво та чітко постулював у своїй статті видатний український військовий діяч, голова славного «Роланда», Є. Побігуший-Рен: «Американські вояки знають, що вони воюють не за В'єтнам, а проти поширення комуністичної експансії на цілий світ... Яке ж завдання вільного світу, який із настороженням придивляється до цієї війни? Він мусить підтримувати її бою морально, бо ЗСА не воюють там заради В'єтнаму. Досі вони ще не програли жодної війни, і є запорука того, не програють і в'єтнамської. Тому то комуністів охоплює лють, тому вони кричать про «експансію американського імперіялізму» [13, с. 18]. Тактика «лови злодія» є також тактикою, але злодіїв». На жаль, полковник був занадто оптимістичним, бо світ, засліплений лівацтвом, таки виявився ослабким, наслідки чого ми відчуваємо донині.

У цій атмосфері закономірно, що юнаки-українці, громадяни США, у складі збройних сил США виконували свою місію з подвійним моральним обов'язком, і як патріоти своєї держави, і як представники однієї з численних діаспор США, що мала особливі рахунки з комунізмом. Ідейні настрої завжди потребують певного історичного підґрунтя. Під час переламних історичних подій найактивніше українці використовували образ козацької звитяги (УСС під час Першої світової війни, Вільнокозацький рух під час Української революції 1917 – 1921 років, численні приклади використання козацьких прізвиськ, назв і т.п. у діяльності УПА під час Другої світової війни та у післявоєнний період, численні козацькі мотиви у діяльності учасників ненасильницького руху опору кінця ХХ ст. «дисидентів»). Більшість діаспорних організацій (передусім «Пласт») так чи інакше згадували козацькі традиції під час свят, акцій тощо. Тому українська молодь, що брала участь в антикомуністичній війні в Азії, була цілком готова до використання образу козаків у повсякденній практиці.

За даними, які навряд чи можна визнати повними, у складі армії США під час війни з комуністичною загрозою у В'єтнамі воювали близько декількох тисяч українців. Втім, лише незначна частина їх біографій є більш-менш відомою. Але навіть ці дані дозволяють побачити «козацький слід». Найвідомішим фактом є існування у складі повітряних сил США у середині 1960-х років ескадрильї під назвою «Літаючі козаки». Ця назва з'явилася тому, що її командиром був уродженець Чикаго Степан Олек. Його літак був позначений червоним тризубом на чорному тлі. У В'єтнамі «літаючий козак» С. Олек досяг рівня справжнього аса, здійснивши 552 бойових вильоти, зокрема, розкидаючи з літака антикомуністичні листівки [5].

Одним з персонажів, згаданих у книзі «Ми були солдатами» був уродженець Тернопільщини Мирон Дідурик – майор армії США. Гаролд Мур згадував про українця як про енергійного та агресивного, а проте дуже професійного, який показав себе найкращим бойовим командиром, з усіх, яких йому довелося побачити, без винятку. М. Дідурик мав прізвисько «Скажений козак» («Mad Cossack»), в чому відбився вплив традиції ототожнювати більшість українців з козаками та наділяти їх рисами козацької звитяги. У 1970 р. М. Дідурик, на жаль, загинув у бою.

Яскравим прикладом вояка, героя війни з комуністами у В'єтнамі, що був вихований у козацьких традиціях, був полковник Роман Рондяк. Він був одним з найкращих членів куреня старшого пластуства «Бурлаки», неодноразово перемагав у різних змаганнях [3; 6].

Пластовий часопис «Юнак», що акцентовано плевав козацькі традиції у діяльності «Пласту», намагався стати головною сполучною ланкою між українськими вояками армії США у В'єтнамі, вихованими у козацьких традиціях у «Пласті», та українцями США. Цією сполучною ланкою стали листи вояків, що публікувалися у часописі. Поручик Роман Купчинський зазначав, що «патруля у джунглях нагадує мені завжди теренову гру – виходимо з бази малою групою – 10 осіб, прикрашені галуззям, ідемо за компа сом і мапою. Терен дуже густий і нерідко треба рубати дорогу машетами. Як на пластовому та борі у часі теренової гри ми шукали за знаками і стрілками на стежках, так і тут шукаємо за ними, бо ворог має також свої знаки, щоб указати, де є міни ... Завжди думаю, що Пласт мені багато по міг, багато навчив про життя у природі і про зарадність у терен» [7, с. 7].

На важливе питання «чому ми тут і яке наше завдання?» відповідав інший діяч «Пласту» Орест Гаврилюк: «для мене наша участь у в'єтнамській війні є реалізуванням Трьох Головних Обов'язків пластуна в житті. Боротьба з комунізмом – на якому це не було б фронті – є боротьбою із тими, щ о заперечують існування Бога. Така боротьба є виявом вірності Україні. На покоління, яке сьогодні воює у В'єтнамі, спало почесне завдання – плекання українських військових традицій. Хто знає, коли знання військової штуки, здобуте тут, доведеться застосувати в іншому місці – може навіть і в Україні?». Дуже цінними та актуальними є відповіді О. Гаврилюка космополіто-паціфістам, що навіть зараз мають, на жаль, певний вплив на політику ЄС, США та України: «Ми часто чуємо закиди, зокрема у США, що Пласт надто мілітаристичний, що в ньому, нібито, забагато т.зв. «капральщини», що пластові табори зовсім і повинні бути передусім місцем відпочинку в люксових обставинах. Але ми бачимо, щ о сучасна дійсність кладе дуже високі вимоги до нашої молоді, а всі знаки вказують на те, що ці вимоги стануть щ о є вищими в майбутньому. Тому Пласт, на мою думку, повинен бути кузницею характерів, але й вогнищем, у якому кристалізується патріотизм і справа до життя. Коли для цих цілей потрібно трохі мілітаризму, то тут нема нічого злого. Він лише підготує наших юнаків до того, щ о їх у житті неодмінно чекає» [2, с. 15].

Ці образи українських вояків армії США як носіїв козацьких традицій, що перетікали в образи борців з комуністичною чумою, були розвинені в американській українській пресі. Найбільш повно козацьку паралель провів у статті 1965 року у часописі «Вісті комбатанта» відомий журналіст та романіст, колишній вояк славної дивізії «Галичина» Олег Лисяк. У статті «Козацькі сини (Українці в збройних силах Америки у В'єтнамі)» він згадав про

М. Кравців, П. Содоля, Б. Баріяка. Їх усіх він підносив як виразників козацтва: «пересмітники українського козацького духа: відважні, енергійні, з провідницьким хистом, інтелігенцією, підприємчивістю – справжні козацькі сини! Хай їх діла свідчать про те, що українські молоді люди модерного покоління вміють не лише слухати наказів, але і їх давати, що вміють вести людей до перемоги – так як на козацьких синів пристало» [8, с. 34].

Закономірно, що найбільш активним щодо розвитку думки О. Лисяка став був чиказький часопис «Українське козацтво». Наприкінці 1968 року С. Левченко закликаючи підтримати ініціативу про створення окремого «Українського легіону» у складі армії США апелював до досвіду козацтва: «Ми не маємо бути просто свідками. Колись українські козаки густо всіяли степи та лани своїми лицарськими могилами» [9, с. 39].

Козацький наратив відбувся у некрологічних згадках та загалом повідомленнях про участь українців у війні. Згадуючи про загиблого на війні сержанта парашутних частин армії США Юрія Ліщинського Ярослав Раковський змалював яскраву картину формування героя у козацьких традиціях: «Малими хлопцями грали в козаків. В наших уявах ми плили з Гамалією по Чорному морі братів з неволі визволяти, штурмували з Хмельницьким ворожі окопи піж Корсунем, неслися з загонами Богуна й Нечая по степах України, били московських найзників під Конотопом. Як козакам, так і нам Бог, батьківщина та воля були найвищі ідеали, боротьба за них – головна ціль життя, смерть на полі бою – найвищий чин мужності та посвяти.

Тепер він розуміє, що ці ігри були не лише виявом фантазії, але спадщиною крові від наших предків козаків, це був світогляд, впоєний в нас нашими родичами й рідним оточенням, це був ідеалізм, вщеплений в нас нашим християнським вихованням, це був той український дух, який зумів утримати нас як одну націю впродовж довгих століть поневolenня, який доведе до успішного визволення нашої батьківщини. Ідеали християнського воїна-козака він носив у своїм серці до останнього його удару» [12, с. 55].

Були і більш оптимістичні приводи. У 1973 році часопис писав про льотчика Володимира Степаняка, що мав при собі у В'єтнамі синьо-жовтий прапор. 15 лютого 1972 р. його прийняли у званні хорунжого у лави Українського вільного козацтва станиці УВК № 18 імені полковника М. Кричевського. Льотчик. Головна нагородна рада хреста українського козацтва відзначила його за збройну боротьбу проти комуністичного козацьким хрестом з мечами, золотого лавровою гілочкою на орденській стьожді та за поранення двома зірками [11, с. 33]. У 1975 р. часопис повідомляв про згаданого вище С. Олека, який, попри народження у США, за словами автора замітки «з гордістю всюди признається, що він українець козацького роду» [14].

Пройшовши майже всю війну у В'єтнамі, вихованець «Пласту», Ніколас Кравців відповідаючи на питання журналіста про свої українські коріння, зауважив: «Бути американцем українського походження, ймовірно, допомогло моїй кар'єрі. Моя культурна спадщина і досвід дитинства розширив мій світогляд і дало мені краще усвідомлення загальних безпек, з якими ми усі стикаємося на вільному Заході, і навпаки, можливості які були мені надані у цій великій землі дало можливість мені оцінити, що насправді означає свобода і чому ми повинні зробити все можливе, щоб зберегти те, що маємо» [17].

Отже, війна США проти комуністичної загрози у В'єтнамі була сприйнята українською діаспорою США як продовження віковичної боротьби проти Росії. Закономірно, що українці, солдати армії США, сприймалися зокрема й як носії козацьких традицій. Природно, що наголос робився саме на антиросійських сторінках діяльності козаків. Сучасна космополітична історіографія часто надає поняттю «інструментизація історії» цілком негативного забарвлення. Не можемо з цим погодитися. Історія завжди була, є і буде частиною громадського та ідеологічного процесу. Використання образу козацтва серед українців США під час війни у В'єтнамі мало позитивне значення для інтеграції українців у громадський простір США, актуалізації українських традицій. Найважливішою

цементуючою ланкою у процесі актуалізації козацьких традицій став «Пласт» та його часопис «Юнак». Загалом, на прикладі війни у В'єтнамі ми бачимо як сучасні переламні події впливають на наше ставлення до оцінок минулого. Колись зацькована неомарксистами та іншими ліваками усіх відтінків як «несправедливе втручання у суверенні справи», тепер, на тлі російської агресії, що продовжує саме традиції лівих, чекістських, сил, спецоперації Леніна-Сталіна-Брежнєва, інтерес до цієї війни зростає саме як до досвіду боротьби з актуальними нині загрозами, втраченого шансу ним запобігти. Звичайно, водночас спостерігається переоцінка участі етнічних українців у цих подіях від якоїсь сором'язливої до героїчної, що містить у собі суттєвий виховний потенціал для сучасних захисників України. Це мало позитивний вплив на підвищення самооцінки ще живих ветеранів цієї війни українського походження, їх належному вшануванню, залучення деяких з них (П. Содоль) в якості експертів у новітній антиросійській війні України.

Джерела та література:

1. Антикомуністична конференція в Сайгоні. *Шлях перемоги*. 1963. Ч. 47.
2. Гаврилюк О. Лист з В'єтнаму. *Юнак*. 1969. Ч. 4. С. 15.
3. З пластового життя: Лещатарські табори // *Ukrainian Weekly*. 1956. Ч. 6. 11 лютого.
4. Історія української іміграції в Америці. Збереження культурної спадщини. Нью-Йорк, 1984. 99 с.
5. Капітан Степан Олек захопив понад 100 північних в'єтнамців здатися у полон. *Свобода*. 1968. №18.
6. Капітан Роман Рондяк повернувся з В'єтнаму – герой антикомуністичної війни. *Свобода*. 1967. Ч. 138. 3 серпня.
7. Купчинський Р. Лист з В'єтнаму. *Юнак*. 1968. Ч. 12. С. 7.
8. Лисяк О. Козацькі сини України. *Вісті комбатанта*. 1965. Ч. 3. С. 32-34.
9. Левченко С. Думки, над якими варто застановитись. *Українське козацтво*. 1968-69. Ч. 2. С. 38-39.
10. Мур Гаролд Г., Геллоуей Джозеф Л. Ми були солдатами ... і молодими: Я-Дранг – битва, що змінила війну у В'єтнамі / переклала з англійської В. Дедик. Львів: Астролябія, 2018. 704 с.
11. На зміну старшим. В'єтнамський герой. *Українське козацтво*. 1973. Ч. 1. С. 33.
12. Раковський Ярослав Богдан. На могилу побратимові... . *Українське козацтво*. 1971. Ч. 1. С. 55.
13. Рен С. Війна у В'єтнамі. *Сурмач*. 1968 № 1-4. С. 14-18.
14. Сарвадій Й. Капітан летунства Стефан Олек. *Українське козацтво*. 1975. Ч. 1. С. 43.
15. Чмихало Г.Г. Участь етнічних українців в подіях В'єтнамської війни 1960–1975 роках. *Молодий вчений*. № 9 (109). 2022. С. 26-32.
16. Bodnarczuk D. Ukrainian American veterans, 1948-1998: historical analysis and evaluation. New York, 1998. 156 p.
17. Interview: Col. Nicholas Krawciw, newly nominated brigadier general. *The Ukrainian Weekly*. 1983. № 18.

References:

1. Antykomunistychna konferentsiia v Saihoni (1963). *Shliakh peremohy*, ch., 47 [in Ukrainian].
2. Havryliuk, O. (1969) Lyst z Vietnamu. *Yunak*, 4, p. 15 [in Ukrainian].
3. Z plastovoho zhyttia: Leshchatarski tabory (1956). *Ukrainian Weekly*, 6, 11 liutoho. [in Ukrainian].
4. *Istoriia ukrainskoi imihratsii v Amerytsi*. Zberezhennia kulturnoi spadshchyny (1984). Niu-York. [in Ukrainian].
5. Kapitan Stepan Olek zaokhotyv ponad 100 pivnichnykh vietnamtsiv zdatysia u polon (1968). *Svoboda*, 18. [in Ukrainian].

6. Kapitan Roman Rondiak gubernusia z Vietnamu – heroi antykomunistychnoi viiny (1967). *Svoboda*, 138, 3 serpnia. [in Ukrainian].
7. Kupchynskiy, R. (1968) Lyst z Vietnamu. *Yunak*, 12, p. 7. [in Ukrainian].
8. Lysiak, O. Kozatski syny Ukrainy (1965). *Visti kombatanta*, 3. pp. 32-34. [in Ukrainian].
9. Levchenko, S. Dumky, nad yakymy varto zastanovyty (1968-69). *Ukrainske kozatstvo*, 2, pp. 38-39. [in Ukrainian].
10. Mur Harold H. & Hellovei Dzhozef L. *My buly soldatamy ... i molodymy: Ya-Drang – bytva, shcho zminyla viinu u Vietnami* (2018). Lviv: Astroliabiia, 2018 [in Ukrainian].
11. Na zminu starshym. Vietnamskiy heroi (1973). *Ukrainske kozatstvo*, 1, p. 33. [in Ukrainian].
12. Rakovskiy Yaroslav Bohdan (1971). Na mohyly pobratymovi... *Ukrainske kozatstvo*, 1, p. 55 [in Ukrainian].
13. Ren Ye. Viina u Vietnami (1968). *Surmach*, 1-4, pp. 14-18. [in Ukrainian].
14. Sarvadii, Y. (1975). Kapitan letunstva Stefan Olek. *Ukrainske kozatstvo*, 1, p. 43 [in Ukrainian].
15. Chmykhalo, H.H. (2022) Uchast etnichnykh ukrainsiv v podiiakh Vietnamskoi viiny 1960–1975 rokakh. *Molodyi vchenyi*, № 9 (109), pp. 26-32 [in Ukrainian].
16. Bodnarczuk, D. (1998) *Ukrainian American veterans, 1948-1998: historical analysis and evaluation*. New York [in English].
17. Interview: Col. Nicholas Krawciw, newly nominated brigadier general (1983). *The Ukrainian Weekly*, № 18. [in English].